

IZSELJENSKI VESTNIK

GLASILO SLOVENSkih IZSELJENCEV CELEGA SVETA

IZDAJA DRUŽBA SV. RAFAELA, V LJUBLJANI, MIKLOŠIČEVA CESTA ŠTEV. 22a (DELAVSKA ZBORNICA)

LETO IV.

LJUBLJANA, JANUAR 1934.

ŠTEV. 1.

Izseljenski kongres v Sarajevu.

15. oktobra sklicala je Zveza izseljenskih organizacij države (Savez Oris) v Sarajevu izseljenski kongres zastopnikov vseh izseljenskih organizacij države. Udeležili so se ga tudi uradniki izseljenskega oddelka ministerstva za socialno politiko pod vodstvom šefa g. dr. Fedorja Aranicki. Kongresu je predsedoval predsednik zveze g. dr. Marjanović.

Rafaelovo družbo so zastopali podpredsednik g. dr. Pegan in gospodična Zorka Erženova, tajnica družbine pisarne za Ljubljano, in o. dr. Stanko Aljančič za Maribor. Kongres je posegel globoko v sedanje potrebe našega izseljenstva in predložil raznim ministerstvom naše vlade dalekosežne predloge. Ako bo vlada izvedla vse te predloge, storjen je velik korak naprej v skrbstvu za naše izseljence.

Ker nam manjka prostora, omejiti se moramo samo na kratko poročilo, dasi bi bilo jako zanimivo, ako bi mogli prinesiti celotno poročilo tega velikega dela.

Poročilo predsednika in tajnika.

Predsednik g. dr. Marjanović je v daljšem govoru podal izčrpno sliko sedanjih razmer med izseljenci in sliko razmer v našem celotnem delu za njo. Poročal je o vseh in nevspehih Zveze Orisa v preteklem letu in o smernicah, po katerih hoče Zveza nadaljevati svoje delo.

G. Travica, tajnik Zveze, je orisal podrobno delo zveze v preteklem letu, o katerem bomo kaj več poročali pri drugi priliki.

Nato je sledilo enajst referatov, v katerih so posamezne podružnice Zveze podale svoje predloge in pritožbe, kako izboljšati našo izseljensko oskrbo.

1. Zboljšanje naše konzularne službe.

Naša konzularna služba po državah, kjer žive naši izseljenci, ni zadostno razvita, da bi mogla skrbeti za naše ljudi v tujini. So države, kjer imamo veliko tisočev svojih ljudi, pa nimamo tam niti honorarnega konzula. Izseljenski kongres zato predlaga:

a) V vsakem kraju, kjer je večje število naših izseljencev, mora imeti država svojega konzula.

b) Ker finančne razmere državi ne dovoljujejo, da bi mogla povsod nastavljati prave konzule z vsem aparatom, naj vlada poskrbi vsaj za častne, honorarne konzule.

c) Pri nastavljanju teh častnih konzulov naj pazi, da bo nastavljala samo može, ki bodo res vršili svojo službo v korist naših ljudi.

2. Notranja kolonizacija.

Notranja kolonizacija je najuspešnejši način, kako preskrbeti izseljenske povratnike, ki prihajajo domov z družinami brez vsakih sredstev. Imamo na tisoče oralov bogate in rodovitne zemlje po Slavoniji, ki radi

bele kuge (omejevanje porodov) leži zapuščena, enako še ne obdelane zemlje po Bosni in Srbiji. Do sedaj je samo savska banovina začela večjo akcijo, ustanovila večji kolonizacijski sklad in je dosegla že lepih uspehov. Kongres želi, da bi slično večjo akcijo začele tudi druge banovine.

Družba sv. Rafaela je že lansko leto predložila naši banski upravi tozadevni predlog, ki se pa do danes ni izvršil, dasi bi bil nujno potreben. Cela vrsta takih izseljenskih družin se nam je zadnje leto vrnila brez vsakih sredstev. Po sedanji ureditvi padajo vse na breme naših občin, ki pa morejo le malo za nje storiti. Družba bo letos ta svoj predlog ponovila.

3. Izseljenski dijaški domovi.

Zveza Orisa je podvzela korake, da se ustanove pri naših univerzah posebni domovi za dijake naših izseljencev, ki bi radi tu v domovini svojih starišev končali svoje študije. Tak dom se za sedaj snuje v Zagrebu. Dokler pa se tak dom ne da uresničiti, pa predlaga Zveza ustanovitev štipendij v podporo tem dijakom.

4. Dom za onemogle stare izseljence.

Zelo potreben je tudi dom za ostarele izseljence brez družin. V tujini nimajo nikogar, ki bi za nje skrbel, tu doma pa tudi nikogar. Revni stari izseljenci bi dobili tu svoj dom, za majhno ceno.

Za sedaj se snuje tak dom v Jelši na otoku Hvaru. Tudi za slovenske onemogle stare izseljence bo morala Družba sv. Rafaela začeti akcijo, da se poskrbi za nje.

5. Zaščito izseljenskih denarnih vlog.

Prav krepko se je kongres zavzel tudi za zaščito izseljenskih denarnih vlog. V zaupanju do domovine so izseljenci pošiljali domov svoje krvave žulje. Toda iz tujine niso mogli presoditi zavode in njih solidnost in večkrat vlagali večje svote v banke in hranilnice, ki so obetale po našem inozemskem časopisju visoke obresti. Ti zavodi so propadli in ubogi izseljenci izgubili vse svoje žulje. Sedaj ti reveži v tujini brez vseh sredstev dobesedno lakote poginjajo. Tega bi domovina ne smela dopustiti. Kongres se je s posebnimi ulogami obrnil na ministerstvu finančno in za socialno politiko in krepkimi besedami pojasnil dolžnost države, da povrne tem revežem vsaj deloma njihov denar.

Izseljenci so do sedaj poslali v domovino okrog 20 milijard Din, s čemur so pokazali svoje zaupanje do domovine. Ako si hoče država ohraniti zaupanje pri izseljencih, mora sedaj žrtvovati in jih odškodovati za denar izgubljen vsaj od l. 1925. Ker bi bilo pa to preveč za državo, naj se jim izplačuje v letnih obrokih.

6. Potreba izseljenskih duhovnikov.

O verskem in prosvetnem delu med izseljenci se je tudi veliko govorilo. Glavne referate je imela Družba

sv. Rafaela. — Referate za to je izdelal g. P. Kazimir Zakrajšek, ki se pa radi boleznim ni mogel kongresa udeležiti. Mesto njega sta predložila tozadevne referate g. dr. Pegan in o. dr. Stanko Aljančič. Ako bo prostor dopuščal bomo te referate priobčili pri priliki. Kongres je predložil ministerstvu predlog, da naj 1. vsaka večja naselbina dobi na vladne stroške izselj. duhovnika, skupine manjših naselbin pa svojega. 2. Da se jim zagotovi plača, naj se jih nastavi ali kot izseljenske korespondente, ali referente ali komisarje, 3. leta v tujini naj se jim brezpogojno štejejo v službena leta.

V zvezi s tem vprašanjem je Družba sv. Rafaela vložila posebno spomenico glede nezdravih razmer med francoskimi našimi izseljenci z ozirom na preganjanje obeh ondotnih izseljenskih duhovnikov.

7. Izseljenski učitelji.

Glede oskrbe naših izseljenskih naselbin z izseljenskimi učitelji je kongres sprejel in odobril sledečo rezolucijo:

V svrhu oskrbe naših izseljenskih naselbin po raznih državah z narodnim učiteljstvom naj se v prvi vrsti upošteva pri katoliških izseljencih naše redovnice, zlasti red frančiškanskih šolskih sester iz Maribora. V ta namen naj se:

1. da temu redu iz izseljenskega fonda primerna letna podpora za vzgojo za te izseljenske šole potrebnih učnih moči,

2. naj se jim vsestransko pomaga, da bodo mogle po teh naselbinah pošiljati svoje sestre in tam ustanovljati narodne šolske zavode in tečaje,

3. naj se sestram učiteljicam, ki bodo vodile te šole in tečaje, daje letna podpora v priznanju za njih trud,

4. naj se temu redu pomaga pri pošiljanju njenih sester, namenjenih jugoslovanskim naselbinam po svetu, z brezplačnimi vožnjami, ali vsaj s podporami za stroške potovanja.

Kongres je predlagal, da naj se oskrba izselj. naselbin izvede potom posebnega zakona na breme državnega proračuna.

8. Recipročne delavske pogodbe.

Naši izseljenci v sedanji krizi britko čutijo posledice, da se ni o pravem času sklenilo z raznimi državami delavskih recipročnih pogodb. Nezaščiteni izseljenci sedaj stradajo in poginjajo, industrijska podjetja jih odpuščajo prve, od držav ne dobe podpore za brezposelne, tako nam jih prve vračajo domov na naše breme. Kongres je predložil vladi daljšo spomenico, v kateri jo opozarja na vse to in jo poziva, da vsaj sedaj ukrene in reši, kar se rešiti da. Naštel je celo vrsto držav, kjer imamo tisoče svojih ljudi, s katerimi pa nimamo te pogodbe. Saj je celo s prijateljsko Francijo nimamo, ne z Združenim državam ameriškim, ne z Argentino.

9. Zaščita izseljenskih zapuščinj.

Vprašanje zapuščine brez oporoke naših izseljencev je tudi še nerešeno in ni še urejeno. Velike svote so bile že izgubljene za sorodnike tu doma in na tujem radi tega Vlada naj izda konzulom tozadevna potrebna navodila in predpise.

10. Preganjanje izseljencev v Nemčiji.

Preganjanje naših izseljencev v Nemčiji se je tudi razpravljalo in pozvalo ministerstvo, da se krepko zavzame za naše ljudi v Nemčiji in jih zaščiti.

Izseljensko vprašanje je tako veliko, da tiče več ali manj vsa druga naša državna in narodna vprašanja, zato nikakor ni to vprašanje samo enega ministerstva, temveč vseh. Kongres poziva zato ministerskega predsednika, da odredi, da se izseljensko vprašanje začne reševati celotno, da zato ustanovi posebno komisijo iz zastopnikov vseh ministerstev in izseljenskih organizacij.

11. Ustanovitev državnega izseljenskega sveta.

Delo za koristi naših izseljencev je ogromno, toda težavno. Ako hočemo pa doseči prave vspehe, je kongres mnenja, da se bo to dalo doseči samo z sodelovanjem izseljencev samih. Zato kongres želi, da stopi Zveza Oris in njene podružnice v ožje zveze z organizacijami naših izseljencev v tujini.

13. Življensko zavarovanje izselj. povratnikov.

Kongres je sklenil ustanoviti tu izseljeniški sklad za dosmrtno zavarovanje izseljenskih povratnikov v domovino. Izvolil se je poseben odbor, ki naj to vprašanje prouči. V odbor so bili izvoljeni prof. Mijo Vučak, dr. Lujis Vukić, Kazimir Zakrajšek in Mih. Rokić.

14. Izseljenski državni fond.

Iz izseljenskih taks, katere so plačali izseljenci pri odhodu iz domovine, se je zbral takozvani „izseljenski fond“ okrog 34 milijonov Din.

Iz tega sklada so se pa dovolila razna posojila, tako na pr. za povečanje ljubljanske blaznice. Kongres se je postavil na stališče, da je to denar izseljencev, in bi se smel porabiti izključno samo za izseljence in njih potrebe. Zato je pozval vlado, da naj poskrbi, da se bodo vsa ta posojila vrnila v najkrajšem času nazaj v ta sklad.

14. Zaposlitev izselj. povratnikov.

Radi zaposlitve naših izseljenskih povratnikov naj se omeje dovoljenja zaposlitve tujih delavcev v državi in naj se daje prednost izselj. povratnikom. Enako naj se daje pri kolonizaciji po državi prednost izselj. povratnikom pred tujci, ki kupujejo sedaj ta posestva, zlasti po Slavoniji.

Volitev.

Pri volitvi novega glavnega odbora Zveze Orisa (Saveza Iselj. Organizacija) so bili za prihodnjo leto izvoljeni sledeči odborniki v izvrševalni (eksekutivni) odbor: Predsednik g. dr. M. Marjanović, podpredsedniki O. Kazimir Zakrajšek, Vicko Damjanović in Marko Baković, tajnik Drago F. Andričević, blagajnik Tomo Kuis, odborniki Uroš Dučić, Hinko Sirovatka in Artur Benko Grado. Urednik glasila „Novi Iseljenik“ Ambroz Strižić.

* * *

Iz tega poročila se jasno vidi, kako ogromno delo vrši Zveza Iselj. Organizacij in kako pazno sledi vsem potrebam našega izseljenstva in kako se trudi, da bi se za naše izseljence poskrbelo vse, kar je potreba, da se v tujini zaščiti njih vera, narodnost in gospodarski napredek.

Letni občni zbor Družbe sv. Rafaela.

(Konec.)

Tajnikovo poročilo.

Tajnik g. Ant. Marinček, tajnik Jugoslov. strokovne zveze je podal sledeče poročilo:

Zadnji občni zbor se je vršil, dne 24. oktobra 1932.

Odborovih sej je bilo 5.

Članstvo. Družba ima 277 članov, torej 21 več kakor lansko leto, ki pa so raztreseni po vsem svetu. Člani v domovini so večinoma delovni člani. Člani v tujini so pa oni, ki so povsem prepričani, da je Družba sv. Rafaela za nje važna in potrebna ter obenem njih zatočišče, kadar potrebujejo res dobrih nasvetov.

Pisarna. Družba sv. Rafaela je vedno od leta do leta bolj poznana in radi tega prihaja v pisarno vedno več pismenih prošelj in raznih zadevah in družba ima dovolj posla z odgovarjanjem na iste.

Veliko dela pa je imela tudi z izseljenškimi povratniki, ki so se vrnili popolnoma brez sredstev in niso imeli niti toliko, da bi plačali polovični vozni listek do svoje domače občine.

Poleg tega je Družba sv. Rafaela sprejela proti obračunu od banovinskega sklada za podpiranje izseljencev denarno zalogo 2000 Din, katere je razdelila med izseljence, ki so se vrnili domov brez vsakih sredstev.

Družba sv. Rafaela je aktivno sodelovala pri sprejemih naših izseljenških izletnikov. Dne 25. junija 1933 je priredila sprejem po iniciativi izseljenškega nadzornika g. Finka našim dragim bratom iz Amerike. Stroške za ta sprejem je krila Francoska linija.

Dne 8. julija 1933 je priredila sprejem našim izseljencem iz Holandije. Gospod predsednik P. Kazimir Zakrajšek je pozdravil izletnike na Brezjah.

V kulturnem in socialnem oziru je Družba sv. Rafaela v tem preteklem letu mnogo storila za naše izseljence.

Na Jesenicah se je ustanovilo zavetišče s primerno sobico in posteljami, kjer naj bi imeli zavetje oni izseljenci povratniki, ki bi bili brez sredstev in bi ne mogli isti dan nadaljevati potovanja.

Skrbela je za to, da je odšel v Argentino g. Josip Kastelic, preje zelo agilen in priljubljen izseljenški duhovnik v Franciji, med naše zapuščene izseljence. Mnogo je bilo dela in pisarenja, da je dobil brezplačno vožnjo kod brodski komisar. Za kritje stroškov pri ureditvi svojega misijonskega poslovanja mu je izplačala družba 10 000 Din.

Za izseljensko naselbino Rumet v Franciji je preskrbela g. Josipu Kastelicu naslednika v osebi g. kaplana Antona Švelca iz Vrhnike. Tudi istemu je naklonila malo potporo kot povračilo za potne stroške.

Mnogo je delala tudi na tem, da se je skrbelo za naše naseljence po južni Srbiji, kjer so brez vsake verske oskrbe.

Pred približno 3 meseci je odšel v Zaječar franciškan g. P. Ferdinand Zajc, kateremu je istotako naklonila malo potporo.

Za sina nekega izseljenca Aleksandra Čepina, je izposlovala od Sklada za podpiranje izseljencev potporo 500 Din, da more nadaljevati svoje studije.

Največje težave in največ truda pa je imela, da se je izposlovalo dovoljenje za pet šolskih sester iz Maribora, da so smeje oditi v Argentino.

Družba sv. Rafaela pa je tudi vršila delo, ki je finančno koristilo ne samo posameznikom, temveč tudi narodu in državi. V mnogih slučajih se je namreč posrečilo rešiti za sorodnike umrlih in poškodovanih izseljencev, zapuščino, zavarovalnino in odškodnino. V znak hvaležnosti so ji ti sorodniki naklonili sledeče prostovoljne darove: Lipovec, Podpeč, 598 Din; Bogataj, Ljubljana, 40 Din; Nagode, Hlevni vrh, 700 Din; Wolgemut, Ljubljana, 40 Din; Požlep-Rihtar, Ljubljana, 599-50 Din; Hafner, Gora, 200 Din; Hočevar-Zajc, Zg. Hrušica, 40 Din; Gašperlin, Mlaka, 5-50 Din. Skupaj 2223 Din, za kar se jim najtopleje zahvaljujemo.

Izseljenški Vestnik se je razpošiljal v 2000 izvodih.

Družba sv. Rafaela prosi vse rojake doma in v tujini, da pomagajo družbi v gmotnem oziru do povzdige, da bo mogla ravno sedaj, v teh težkih časih, vršiti svojo vzvišeno nalogo za varstvo naših bratov in sester — naših izseljencev.

Blagajnikovo poročilo.

Blagajnik g. kanonik Volc, je podal sledeče blagajnikovo poročilo:

Razume se, da ima vsak blagajnik veselje nad tem, če more poročati o velikih dohodkih in malih izdatkih ter o končnem novem prebitku svojega društva. Meni kot blagajniku Dr. sv. R. to veselje v VI. upravnem letu ni bilo dodeljeno. Vzrok je pač ta, ker je denar sveta gospodar. Če hoče Dr. sv. R. naše ljudi po svetu pridobiti in jim pomagati, ne sme sedeti na svojih dohodkih in prihrankih. Ko se je vrnil mladi Tobija z angelom Rafaelom iz tujine, ga je vprašal oče, stari Tobija: „Kaj bomo mogli dati temu svetemu možu, ki je hodil s teboj?“ Mladi je odgovoril: „Morebiti da bi hotel vzeti polovico premoženja, ki sva ga prinesla s seboj?“ Ta tudi ni hotel sedeti na svojem bogastvu. Še manj pa angel Rafael. Rekel je: „Boljša je molitev z miloščino, kakor spravljati zaklade sveta. Miloščina reši smrti.“ Prav to nalogo ima Dr. sv. R., da pomaga reševati naše rojake v tujini narodne in dušne smrti. Zato nič ne žalujemo, če se njeno premoženje kaj zmanjša, da so se le njeni uspehi povečali.

Koncem lanskega upravnega leta je imela Družba sv. R. premoženja še 19.278 Din, koncem letošnjega le še 12.954-55 Din in sicer: v blagajni Din 403-75 in na treh vložnih knjižicah še Din 12.550-50.

Koncem lanskega leta je ostalo na vložnih knjižicah Din 17.956, vložili smo tekom tega upr. leta 35 094-80, dvignili pa Din 40 500, tako da imamo naloženega denarja še nekaj nad 12.000 Din.

Med prihodke tega leta moram posebe omeniti:

1. darove Min. za soc. politiko (za izdajo „Izseljenškega Vestnika“)	Din 16.000—
2. podpore kr. banske uprave	8.000—
3. darovi župnij in drugih dobrotnikov	12.807—
4. članarino	4.211—

Posebna priznanja in zahvale vredna je letos podpora Ministra za soc. politiko, pa tudi banske uprave, ki sta bili to leto znatno višji kot lani, pa tudi dohodki župnij so se zvišali in donos članarine, kar svedoči, da si pridobiva Dr. sv. Rafaela tal, zanimanja in zaupanja. Naj bo vsem tem podpornikom in dobrotnikom tudi od blagajništva izrečena prav gorka zahvala.

Med izdatki je letos popolnoma izpadla postavka za sprejeme in pogoščenja izseljencev, kar je v teh težkih časih prav. Ostale so pri lanskim vsoti pisarniške potrebščine s svoto Din 7465-75, podpor se je dalo Din 11.652-50. Vestnik je stal Din 12.134, okrožnice še posebe Din 700, plače Din 13.100, zavarovalnina Din 1371-25 in potni troški Din 416.

Ves denarni promet je znašal to upr. leto Din 211.801-45, skoro trikrat več kot lani, ker smo ločili premoženje Rafaelove družbe od Škof. izseljenskega sklada, kjer se zbirajo zlasti dohodki cerkvenih darov.

Prosim občni zbor, da sprejme to moje poročilo v vednost. Račune sta pregledala g. min. Gostinčar in g. svetnik Gasperič.

Pregledovalca računov, g. minister v. p. Gostinčar in g. svetnik Gasperič sta poročala, da sta pregledala račune in jih našla v najlepšem redu. Predlagala sta g. blagajniku absolutorij z zahvalo, kar je bilo enoglasno sprejeto.

G. svetnik Kastelic je poročal o delovanju Družbinega poverjeništa na obmejni postaji Jesenice. S pomočjo občine Jesenice in ministrstva za socialno politiko in Kr. banske uprave so uredili malo prenočišče za izseljenske povratnike, ki prihajajo na Jesenice brez denarnih sredstev. Poročilo se je vzelo z zahvalo na znanje.

Predsednik poročala na kratko tudi o delovanju Družbinega poverjeništa na obmejni postaji Maribor, ki skuša svojo nalogo vršiti pod vodstvom g. P. Valerijana Landergott, mestnega župnika v Mariboru.

Pri volitvah je bil enoglasno izvoljen ves stari odbor, izvemši g. svetnika Kalana, ki je v Nemčiji in g. A. Kordina, ki uspešno deluje v Prizrenu v Srbiji med ondrotnimi našimi naseljenci. Mesto njih se izvoli v odbor g. dr. M. Dokler, profesor v Ljubljani.

G. podpredsednik dr. L. Pegan poročala o poteku izseljenškega kongresa, ki se je vršil 15. oktobra v Sarajevu. Kot zastopniki Družbe sv. Rafaela so se ga udeležili g. dr. Pegan, g. P. Stanko Aljančič iz Maribora in gospodična Z. Erzenova, tajnica pisarne Družbe sv. Rafaela. O tem kongresu poročamo na drugem mestu natančneje.

G. dr. M. Dokler poroča o žalostnih verskih in socialnih razmerah, katere je našel pri svojem zadnjem obisku slovenskih naselbin po Srbiji. Dal je več praktičnih nasvetov, kaj naj bi Družba sv. Rafaela storila za verske potrebe teh naših ljudi.

Ker je to vprašanje bolj vprašanje Škofijskih izseljeniških skladov, ki imajo pred vsem namen skrbeti za verske potrebe naših ljudi na tujem, se bo to vprašanje obravnavalo pri seji te organizacije in se ji priporočilo, da prouči te razmere in ukrene vse potrebno.

Glede notranje kolonizacije naše lastne države z izseljenjski povratniki sporoča predsednik, da se je odbor veliko bavil tudi s tem vprašanjem. Jasno je, da je tu ogromno polje in bi se za naše izseljenjske povratnike uspešno dalo poskrbeti edino z notranjo kolonizacijo. Družba je naredila na Kr. bansko upravo tozadevno ulogo in prosila, da se ustvari pri banski upravi poseben kolonizacijski sklad. Obljubilo se nam je, da se bo to zgodilo. Vendar pa se do sedaj ni dal doseči še uspeh. Tisoče oralov neobdelane zemlje imamo še v naši državi. Ko bi obstojal tak kolonizacijski sklad, bi se povratnikom nakazal kos te zemlje in jim dala podpora, da bi se mogli lotiti obdelovanja te zemlje. Tako bi se tem revežem trajno in uspešno pomagalo, razbremenile bi se pa posamezne občine, katerim na breme padajo ti tisoči siromakov. Za sedaj moramo opustiti vsako reševanje tega vprašanja, ker Družba sv. Rafaela nima dovoljnih sredstev za izvedbo tega načrta. Od drugod pa tudi ni denarja.

Z zahvalo udeležencem za udeležbo pri občnem zboru in s željo, da bi naša Družba sv. Rafaela v prihodnje kakor pri oblasteh, tako tudi pri narodu še večje razumevanje ogromne naloge, katero ima, pa tudi večje finančne in moralne podpore, brez katere je vse to delo nemogoče, je predsednik zaključil občni zbor.

Občni zbor so pozdravili:

G. A. Kordin iz Prizrena je poslal brzojav: Pozdravlja veliko delo. Mislite na nas — Kordin.

Izseljenci iz Merlebacha, v Franciji so poslali sledeče pismo:

„Mi slovenski izseljenci iz tujine pozdravljamo občni zbor Družbe sv. Rafaela za varstvo izseljencev in se pristrčno zahvaljujemo odboru Družbe za veliko pozornost in skrb, katero je pokazal vsikdar do nas izseljencev zlasti pri raznih sprejemih ob naših obiskih domovine. Prosimo, da skrbite za nas enako tudi v prihodnje.

Pred vsem prosimo, da storite pri kr. vladi doma vse, da bi se že skoraj uklnil ali spremenil zakon za zaščito kmetov. V resnici zelo zadolženim in revnim kmetom naj se le pomaga, toda na kak drugi način, da ne bomo s tem tako težko prizadeti mi ubogi delavci. Nas je že itak tako zelo udarila sedanja gospodarska kriza in brezposelnost. Sedaj smo pa še bolj udarjeni s tem zakonom, ko svojih žuljev, vloženih v naše denarne zavode, ali posojenih kmetom, ne moremo dobiti nazaj. Izključeno je, da bi si kak delavec v tujini mogel sedaj kaj prihraniti. Šaj smo veseli, če zaslužimo za revno skorjico kruha. Socialna zaščita nas delavcev je zelo šibka in pomanjkljiva. Zato prosimo, da delate na to, da bi s Francijo sklenili delavsko konvencijo, kakoršno imajo druge države, ali kakor ima Nemčija z Jugoslavijo. Kakor je sedaj, je naravnost obupno za nas in smo odvisni samo od dobre volje Francije in velekapitalistov. Brez vsake zaščite smo tako glede pokojnine, tako glede brezposelnosti in drugih podpor, katerih so pa tukaj deležni državljani drugih držav.

Delavci izgubljamo zaupanje in vero v kogarkoli.

Alojzij Grčar, Anton Škruba, Peter Kepić.

Naša krvaveča narodna rana.

Izseljenstvo je brez dvoma naša krvaveča narodna rana.

Rana je to, da imamo mi, tako majhen narod, danes z doma po svetu veliko nad tristo tisoč ljudi. Najhujše je pa to, da je vseh teh tristo tisoč za nas skoraj popolnoma za vedno in brez koristi — izgubljenih.

Naša rana je, da je doberšen del našega ljudstva, zlasti kmetskega, zastrupljen s to boleznijo, da je iz-

gubil svojo zgodovinsko ljubezen do svojega „grunta“, do svojega lepega stanu in sniva o neki sreči, ki ga čaka samo na tujem, ali vsaj v mestih, povsod drugod samo nič več ne na kmetiji. Zato naj danes katerakoli država, kjerkoli na svetu odpre vrata nase-ljevanju, pa se bodo novi visoki tisoči našega kmeta dvignili in zbežali z doma.

1. Kako je nastala ta bolezen in kako se je razvila?

Začetek našega prvega izseljevanja sega nazaj skoraj sto let. Prvi slovenski izseljenci so bili naši slovenski indijanski misijonarji s škofom Baragom na čelu. Ne želja po denarju, temveč samo gorečnost za zveličanje poganskih narodov, zlasti Indijancev severne Amevike, ali, recimo verski idealizem, jih je pripravil do tega, da so odšli na dolgo in tedaj še nevarno pot čez ocean.

Lepo in častno število teh idealnih mož, pionirjev kulture in vere v severni Ameriki med Indijanci in belokožci, je dal naš mali narod. Ponosni smo lahko na nje. Žalobog, da se ne najde mož zgodovinskih zmožnosti, ki bi nam to popisal in nas dvignil v našem verskem in narodnem ponosu, ki bi pa bil plemenit in daleč od napuha ali samohvale.

Ti naši misijonarji so pisali svojim sorodnikom iz Amerike sem domov in jih vabili za seboj. Tedaj so bili še zlati časi tam. Vsakemu novodošlecu se je nudilo na tisoče prilik, da si tam zagotovi ne samo lepo življenje, temveč tudi veliko bogastvo. In mnogi so res šli za njimi.

Ti sorodniki so pisali zopet svojim prijateljem. In tako je šlo dalje. Vendar do okrog leta 1880 je bilo to izseljevanje tako neznamno, da ni pomenjalo nič.

Iz zapadne Evrope, se je večje izseljevanje začelo že ob času francoske revolucije, ko so stotisoči bežali v Ameriko, pred vsem v Kanado, da so si rešili svoje življenje pred krvoločnimi jakobinci.

Iz Nemčije se je začel glavni izseljenjski tok ob času Bismarckovega kulturnega boja, ko so stotisoči zvestih katoličanov raje odšli v prostovoljno prognanstvo v Združene države, kakor da bi klonili pod silo nasilnega preganjalca. Na stotine je takoj odšlo tja tudi katoliških inteligentov, duhovnikov in redovnikov. Tako n. pr. se je z istim parnikom odpeljala v Ameriko cela fuldska frančiškanska provinca sv. Križa.

To izseljevanje se je pa dvignilo do preje nezaslišane višine, ko je Ressel iznašel parobrodni vijak, ki je pot čez ocean za več tednov skrajšal in olajšal, ker so se začeli izdelovati moderni udobni parniki. Začele so se ustanovljati po zapadnih obmorskih mestih mogočne parobrodne preko-oceanske družbe, ki so val izseljevanja iz zapadnih evropskih držav še pomnožile. Okrog leta 1880 je pa ta val iz zapadnih držav začel pojenjavati. Te velike parobrodne družbe so bile zato primorane iskati si novih potnikov, da bi napolnile svoje parnike. Ustanovljati so začele svoje agenture tudi po vseh zapadnih evropskih državah, tako tudi pri nas. Ker pa te države še niso imele izseljenjskih zakonov, ki bi urejali delovanje teh agentov, imeli so proste roke in tudi bogato polje za svojo trgovino in izseljenjsko propagando.

Tako je skupaj z vabili naših prvih izseljencev prišel k nam izseljenjski val tudi iz zapadnih evropskih držav potom teh agentov, kar ni moglo ostati brez težkih posledic tudi za naš narod.

In res najdemo v letih od 1880 do 1895 po celi Sloveniji bogato razpleteno propagando za izseljevanje. Brezvestni agentje so preplavili vse naše vasi po deželi, slikali ljudem prekrasna nebesa, ki jih čakajo v Ameriki. Ker se je zaslíšal žvenket tedaj vsemogočnega ameriškega dolarja po naši domovini že po pisnih prvih izseljencev, je našla ta propaganda agentov jako rodovitno polje po naših kmečkih hišah. Saj je bilo znano, da so si nekateri Slovenci v Ameriki v nekoliko letih res pridobili ogromno bogastvo, da, milijone dolarjev, tako n. pr. neki Gorše v Chicagi, družina Zajec v Leadville Colo.

Tako je bil v nekoliko letih cel naš narod, zlasti po revnejših in zanemarjnejših krajih okužen s to izseljensko propagando. To je bila zlasti cela Dolenjska, Notranjska in vshodni deli Gorenjske. Naše vasi so se začele redčiti, naše slovenske hiše prazniti. Po deset do dvajset tisoč Slovencev se je izselilo na leto. Po nekaterih vaseh so ostali doma skoraj samo žene, otroci in starci. Amerika je postala naenkrat zlata obljubljená dežela našemu kmetu. Zasanjal je o neki ogromni sreči, ki ga baje čaka samo še v Ameriki. S potnimi listi tedaj ni bilo težav, za prehode črez tuje države ga sploh treba ni bilo. Amerika pa sploh ničesar ni zahtevala kakor zdravje priseljenca, da mu je dovolila vstop. Tako je bilo več desetletij izseljevanje popolnoma prosto in neomejeno.

Od l. 1880 do 1914, t. j. do začetka svetovne vojske je tako odšlo na tuje okrog dvestotisoč Slovencev.

(Prihodnjíc naprej.)

Za zaščito izseljenskih vlog.

Pod zaščito Zveze Izseljenskih Organizacij (Savez Iselj organizacije) ustanovila se je pri zadnjem izseljenskem kongresu v Sarajevu posebna organizacija „Društvo izseljenskih ulagateljev“.

To društvo ima namen varovati koristi izseljencev, ki so svoj denar iz tujine pošiljali v domovino in ga tu ali naložili v denarne zavode, ali ga pa posodili na posestva ali podjetja.

Sedanja denarna kriza je težko zadela tudi naše izseljence. Dokler so zaslužili, so pridno varčevali, da bi imeli za stara onemogla leta, ali za čas bolezní ali brezposelnosti. Ker so bolj zaupali svoji domovini kakor tujini, pošiljali so te prihranke sem domov v naše denarne zavode. Nekateri so denar tudi posodili tu doma svojim domačim, ali raznim podjetjem, ali znanim gospodarjem.

Sedaj je prišla kriza in so izgubili delo in zahtevali denar nazaj. Toda denarni zavodi imajo moratorij in niso dolžni ulog izplačevati ulagateljem, kolikor zahtevajo, temveč samo mesečno ali tedensko kake male svote. Če so posodili na posestva, pa štíti kmeta zakon za zaščito kmeta in ta ni dolžan vračati posojila, ako noče. Tako so pa prišli tudi izseljenci v velike težave. Dasi imajo dovolj prihrankov za ta čas, morajo vendar stradati. Kajpada je to vzbudilo v njih veliko nevoljo in se britko pritožujejo. Vse naše izseljenske organizacije dobivajo neprestano grenke pritožbe in prošnje za posredovanje. Vendar posamezna organizacija ne more veliko pomagati. Zato se je pa ustanovilo zgoraj omenjeno „Društvo izseljenskih ulagateljev“ in vzele to vprašanje v svoje roke.

Vse izseljence, ki imajo v domovini kak denar

naložen kjerkoli, vabimo, da pristopijo k temu društvu potom Družbe sv. Rafaela. Sporoče naj nam svoje ime in naslov, koliko in kje imajo naložen svoj denar in koliko zahtevajo, da se jim izplača. Letna članarina za to društvo znaša Din 10 — kar je prav malenkostna svota. Društvo bo posredovalo v Belgradu, da bodo njih uloge zaščitene na poseben način in da se jim bo denar izplačeval, kakor bodo to zahtevali.

Proslava izseljenske nedelje tu doma.

V Ljubljani je Družba sv. Rafaela proslavila izseljensko nedeljo za vso javnost na Radio Ljubljana, za mesto pa v dvorani Delavske zbornice. Dopoldne ob 9. je predaval o izseljenstvu g. P. Kazimir Zakrajšek predsednik Družbe in pozdravil vse izseljence širom sveta potom brezličnih zračnih valov. Predavanje objavimo pri priliki. Popoldne od pol 6. do pol 7. je bila izseljenska ura. Kvartet g. Lud. Puša je zapel nekaj domotožnih pesmi. Igralci iz Bežigrada so pa zaigrali igro „Za srečo v nesrečo“.

Za mesto je bila prireditev v Delavski zbornici ob 8. zvečer z istim sporedom. Udeležba od strani meščanov je bila bolj pičila, ker je manjkalo potrebnih delavcev za priprave in agitacijo. Tako postopanje do Družbe, ki se toliko žrtvuje za narodno stvar, gotovo ni bila na mestu, da ne rabimo hujšega izraza.

V Mariboru je ondotno poverjeništvu pod vodstvom agilnega tajnika g. P. Konstantina Urakarja priredilo proslavo 10. dec. v dvorani Zadružne gospodarske banke. Dvorana je bilo nabito polna. Proslave se je udeležil tudi referent za izseljenske zadeve knezoškof. ordinariata, g. dr. Cukala. Orkester „Danica“ je krasno svíral med presledki. Dva dueta sta bila kaj lepa. Igra „Za srečo v nesrečo“ je bila naravnost mojstersko predvajana. Predaval je predsednik Družbe iz Ljubljana.

Kaj delajo naši po svetu?

Nemčija.

Izseljenec ljubi zvesto in požrtvovalno svojo domovino, to je dejstvo, ki je nešteto krat že dokazano. Nov dokaz so dali naši slovenski izseljenci letos, ko so velike povodnje težko zadele nekatere kraje v Sloveniji. Tudi naši rojaki v Nemčiji v tem niso zaostali. „Zveza jugoslov. kat. društev v Nemčiji“ je šla takoj na delo in zbírala pri podrejenih društvih prispevkov za pomoč tem poplavljenecem. Po konzulatu v Düsseldorfu je g. Lindič, predsednik Zveze, poslal najprej 203 mark. Sedaj so se pa oglasila še tri društva in poslala svoj prispevek in g. predsednik je poslal Družbi sv. Rafaela še Din 369 — v ta namen, katere je Družba poslala na pristojno mesto. Kako požrtvovalna je bila ta ljubezen, priča g. predsednik, ko piše: „Svota res ni velika. Toda upoštevajte, da so darovalci zvečne brezposelní, reveži in vpokojenci, in so si morali dejansko od ust pritrpati, da so dali. Nekatera društva pa sploh nimajo nič in niso vkljub najboljši volji ničesar dala.“ Te besede povedo silno veliko. Ali ni toraj samo sveta dolžnost, če domovina skrbi za take svoje sinove?

Zveza bi zelo potrebovala skioptični aparat za svoje prosvetno delo, pa nima denarja, da bi si ga nabavila. Tu bi bila krasna prilika za ameriške kat. Slovence, da bi priskočili svojim tako težko preizkušanim rojakom izseljencem v Nemčiji na pomoč. Ko bi društva posestrime K. S. Kat. Jednote v Ameriki dala vsaka vsaj 50, pa bi bilo Zvezi v Nemčiji pomagano. Lepo prosimo. G. predsednik Lindič namreč piše: „Skioptične slike s predavanjem bi bile zelo velikega pomena za Slovence v Nemčiji, posebno še za mladino. Pred tednom dni je tukajšnji kino predvajal film o naših slovenskih gorah. Kino je bil vse dni nabito poln samo naših ljudi, tako so želeli videti vsaj slike svoje domovine. Toda Zveza je preveč revna in si ga ne more nabaviti. Velika škoda. Jaz sem osebno žrtvoval za narodno propagando, kolikor sem mogel. Danes ne morem več... Izseljensko nedeljo združeno z narodno proslavo in veselico sv. Barbare smo praznovali letos v Hamberg-Hochheide. Vsa slavnost je prav dobro izpadla.“

Gladbeck. — Duhovni pastir in oče nemških Slovencev, g. Tensundern, je bil v jeseni v sveti deželi. Ko se je vrnil so ga naši rojaki prisrčno pozdravili.

Dortmund. — Vsem čitateljem Izselj. Vestnika in vsem članom Družbe sv. Rafaela iskren pozdrav. Zahvaljujem se Družbi sv. Rafaela, ki nam pošilja tako lepa pisma iz ljube nam domovine. Mene je pa zadel hud udarec, ko sem izabil svojo ljubo ženo. Doma je bila iz Mirne na Dol. Ko je ležala težko bolna, molile so članice ženskega društva vsaki večer v cerkvi za njo rožni venec. Pri pogrebnih sv. maši je šla cela naša družina za njo k sv. obehajlju. Kako rada bi bila počivala v slovenski zemlji. Toda tuja zemlja jo je zagrnila. — Na izseljensko nedeljo smo se vsi prav živo spominjali domovine in smo molili zanjo. Iskren pozdrav. Janez Hostnik.

Op. ured.: Hvala Vam za slike. Spravili smo jih v Izselj. muzej. Naše iskreno sožalje. Pozdrav celi družini, Ured.

Holandija.

„Rafael“ je priobčil pisma obeh slov. škofov izseljencem.

Heerlerheide. — Proslava državnega praznika in izseljenske nedelje, 3. dec. je bila ena najlepših prireditev, kar so jih doživeli naši rojaki v Holandiji. Najbrž se še nikdar ni vršila nobena proslava s takim zanosom, s takim notranjim pričanjem, kakor ravno ta. Vse je bilo spontano, obraz prepričevalnih idej, ki vodijo naša društva, ki pronicajo iz naše narodne šolske mladine. Celotna proslava je pokazala, da je bil ves njen program delo dolgih let, v katerih se je vzgajal naš narod v boju za svoje svete ideale. Med tem, ko je nekaj naših bratov, ki so se včasih sicer trkali na svoja narodna prsa, prešlo v komunistični tabor in sledé svojemu „idealu“ odšli v Rusijo potem, ko so zadali našim vrlim možem še nekaj kritičnih udarcev, so ostali naši pogumni in dobri Slovenci zvesti svojim načelom ter so se strnili v močan krog, ki je pokazal ravno o priliki tega praznika vso svojo organizatorično in borbena moč.

Zvesti svoji veri, ki nam je Bog vîr vsega drugega, smo se zbrali najprej v cerkvi ter v skupni molitvi prosili večno Modrost pomoči za se in za blagoslov naši domovini. Duhovnik je odmolil molitev za kralja, narod je pa zapel navdušeno „Bože pravde“. Pater Preac iz Leuvena je v globokih besedah orisal pomen tega dneva ter v markantnih besedah podčrtal ljubezen izseljencev do svoje domovine, katera ljubezen pronica iz korenin vere. Taka ljubezen nikdar ne mine!

Program v dvorani je trajal cele štiri ure. Začel se je z državno himno, ki jo je zaigrala naša godba iz Brunssuma. Po otvoritvi proslave Zvezinega predsednika g. Kronovška, je pozdravila navzočega konzula g. Dupont in njegovo gospo soprogo Kampušova Anica. Nato so sledili govori g. konzula, ki je izražal svoje veselje, da je zastopnik tako blagega naroda, ki tako ljubi svoj dom; g. dekan Nikolayev je poudarjal, da naj ostanemo še naprej tako dobri katoliki, zastopnik Ministarstva Socijalne politike in narodnega zdravja g. Paviakovič iz Düsseldorfa je bil nad vse vzhiten nad tako lepim številom udeležencev, ki so napolnili dvorano do zadnjega kotička ter poudarjal, naj ima naš narod polno zaupanje v Ministarstvo socialne politike, ki je pokazalo svoje simpatije do izseljencev v Holandiji s tem, da je poslalo svojega zastopnika; inženir rudnika Oranje Nassau g. Raets je v lepih besedah podčrtal, da moramo zlasti v današnjih težkih časih zvesti ostati sv. veri, ker sicer postaja življenje za nas večkrat brezupno; kaj prisrčen je bil nagovor gđne Gerre van den Boogaard, ki je bila pred nekaj meseci zopet v naši domovini ter nam to pot izročila pozdrave naših dveh slovenskih škofov ter željo, da molimo za našo domovino; govorila sta tudi p. Teotim in g. Oberžan.

Ena najlepših slik je bil nastop treh slovenskih „deklet“ gospodičen Marije Ržman, Milice Grafenauer in Olge Sadravec, ki so v spremstvu malih šolaric nastopile v narodni obleki ter odpele nekaj naših najlepših pesmi. Nato so nastopili še pevski zbor iz Heerlerheida „Zvon“, mešan pevski zbor pod vodstvom g. Kronovška, tamburaši iz Nieuwenhagen in Brunssuma: vsi so jako dobro rešili svoje naloge. Sledila je nato mladina v treh skupinah: večji in manjši šolarji ter „dekliški krožek“. Otroci v narodnih nošah so peli, deklamirali, rajali, da jih je bilo veselje gledati „Dekliški krožek“ je nastopil v oblekah z narodno vezeninom, ki so jo dekleta pod vodstvom gđne Ržmanove sama izgotovila, z nekaterimi dekliškimi pesmimi ter zaključil celo prireditev s kolo plesom. Med šolarji so posamezno nastopili Emil Kužnikov z deklamacijo „Zahvala očetu rudarju“, Ivanka in Slavica Zajc s klavirjem in gosli, Rudi Ravnikarjev s svojim očetom (igrala sta na gosli in citre), Jožek Raspetov s citrami, Karl in Franc Ožek s harmoniko in

gosli, Petanovi hčerki s klavirjem in gosli ter citraši iz Chevremona pod vodstvom skrbnega g. Belinca.

Ob koncu prireditve so še govorili predsednik zveze poljskih društev, gg. Znidaršič iz Nieuwenhagen in Pouh iz Luttede, ki so vsi v lepih besedah povdarjali pomen današnjega dne ter slčnih proslav sploh.

G. Pavlakovič se je ponovno zahvalil prirediteljem za tako lepo prireditev. Z mogočnim trikratnim vzklikom jugoslovanskemu vladarju, ki ga je cela dvorana ponovila stoje, se je zaključila ta lepa slovesnost.

Vsem navzočim ostane ta dan v najlepšem spominu. Zato je tembolj bolešno odjeknila vest, podana na mestu, kjer se ne bi nikdar pričakovalo, da proslava ni odgovorila name-nu; zlasti je še zbolelo, ker se je na prireditvi zlasti od zastopnikov naših oblasti častitalo k tako lepo uspeli prireditvi.

Eno je gotovo: Prireditelji so odhajali domov z globoko zavestjo, da so izvršili svoje veliko narodno delo. Ta strnjena vrsta naših dobrih jugoslovanskih mož in žena organizirana v društvi sv. Barbare je svoječasno, ne da bi o tem pisala po listih in razglašala v javnosti, zato pa tem intenzivneje bila boj z raznimi narodnimi sovražniki: razbila jih je, tudi one „Lažinarodnjake“, ki so se ovijali v trobojnico, pod svojimi suknjami pa nosili rdečo zastavo, klavido in srp. Pokazala pa je tudi naša strnjena vrsta, da je vsa njena moč v tej borbi — v veri v luči vere ljubimo svoj dom!

Eygelshoven. — Praznik rojstnega dne Nj. Velič kralja Aleksandra so praznovala naša društva v nedeljo 17. decembra v Eygelsoven. „Dajte Bogu, kar je božjega in cesarju, kar je cesarjevega!“ Najprej smo se zbrali v cerkvi k skupni molitvi, potem pa skoro napolnili velikansko dvorano pri Nolsu. Več govornikov je nastopilo, kakor g. Kronovšek, g. Klinar, šolska deca je deklamirala in pela; prav posrečen je bil zlasti nastop zbornih deklamatorjev „Ljudstvo in dom“, dekliški krožek je zažvrgolel in zaplesal „kolo“. Nazadnje nam je pa g. Oberžan predvajal dva lepa filma „Jugoslavija“ in „Slovenski običaji“ ter zaključil z „Lurdom“.

Luttede. — Letošnja vinska trgatve je bila zopet prav živahna. Udeležili so se je tudi domači duhovniki in župan iz Geelena. — Godbo tamburašev smo si zasnovali. — Drugo nedeljo v decembru smo imeli zopet večernice; obisk je bil zelo lep. Nato nas je pa naš slovenski duhovnik razveselil z lepim filmom v Volkshuis.

Francija.

Proslava izseljenske nedelje v Franciji. — Čitatelji naj nam ne zamerijo, da smo dali v tej številki ravno Franciji nekoliko več prostora. Ko bi poznali razmere, ki so tam nastale zadnje mesece, bi nas razumeli. Nekoliko smo o teh razmerah namignili že v zadnji številki. Ker sta bila v Franciji gospoda Skebe in Švec grdo napadena kot „garjevi duši“, naj ju zagovarja tuje časopise, ki gotovo pazno zasleduje njihovo delovanje in bi si uredništvo gotovo ne upalo tako laskavih člankov priobčiti, ko bi bilo res, kar trdijo o njih klevetniki.

„Courrir de la Merle“, dnevnik v Merlebachu, je priobčil v nemščini sledeča dva članka: Dne 1. dec. 1933. piše:

Jugoslovansko praznovanje izseljenske nedelje. Tukajšnja jugoslovanska župnijska občina proslavi prihodno nedeljo, 3. dec., izredno slavnost. V domovini proslavlja slovensko ljudstvo 1. adventno nedeljo kot spominski dan, da se spominja vseh, ki so morali oditi iz svoje lepe, ljubljene, dasi revne domovine, da si v širnem svetu služijo svoj kruh. Pred vojsko je vladalo tam pravo preseljevanje naroda v zlato Ameriko. Od 1919 pa hite v zapadne evropske države: Francijo, Holandijo, Nemčijo i. dr. Ti izseljenci pa doma niso pozabjeni, kakor ostane draga ljuba domovina vsem v tujini bivajočim Slovincem. Da bi to medsebojno ljubezen gojili, obstoja v Jugoslaviji celo posebna v ta namen ustanovljena Družba sv. Rafaela v zaščito jugoslovanskih izseljencev. Ta je, ki je sporazumno z državo in cerkvijo ta slavnostni spominski dan ustanovila na 1. adventno nedeljo.

V Merlebachu se bo ta praznik slovesno proslavil prihodno nedeljo za industrijski okraj Sarre in Moselle in De Wendel. Dopoldne ob 10:00. bo v stari župni cerkvi slovesna služba božja. Popoldne ob 3. bo pa v Kraemerjevi dvorani družinski večer s posebnim slovenskim programom. Sodelovali bodo različni otroški, cerkveni, mešani in narodni pevski zbori. Nato bodo sledili gledališke igre, slovenski podpuri in slovenske gramofonske plošče.

Vsa prireditve je organiziral in jo bo vodil gospod Abbé Skebe, ki živa po celem industrijskem okraju vso naklonjenost svojih rojakov tako kakor vsega domačega prebivalstva.

Naj bi vse prebivalstvo podpiralo s svojo udeležbo ne lahko dušnopastirsko in kulturno delovanje tega mladega duhovnika.

Mi želimo njemu in vsem njegovim rojakom popoln uspeh. **Kaj naj to pomeni?** — V „Rafaelu“ čitamo iz Merlebacha notico: „Število tukajšnih brezposelnih se je pomnožilo za enega. Je to izseljenski duhovnik, ki je bil pred kratkim k brezposelnim uradno prištet.“ — Kako si naj razložimo tu doma to notico?

Merlebach. — Naši izseljenci so zbrali za poplavljenice fr. 600 in jih poslali v domovino. Kar velja o naših rojakih v Nemčiji, velja tudi o onih v Franciji. Čast jim!

Izseljensko nedeljo smo lepo praznovali, tako lepo, da so nam domačini bili nevoščljivi. Pa so nam dali vseeno vse priznanje. Žal mnogi naši Slovenci radi revščine niso bili prisotni, še več jih pa ni bilo radi nerazumevanja ali morda — užaljenosti? Pa že mora tako biti, vsi tako ne bi imeli prostora. Že tako je bilo prenapolnjeno!

Miklavž je hodil 5. dec. zvečer, pravi slovenski Miklavž, po slov. družinah k otrokom, ki so na izseljensko nedeljo tako lepo peli. Škoda le, da je imel zamudo! Mnogi so že spali. Dobili pa so vsi v dar sliko otroškega pevskega zbora (okrog 60), ki naj jo lepo hranijo za spomin!

Cité Jeanne d'Arc. — Na izseljenski proslavi v Merlebachu so sodelovali: 14 otrok-pevcev, pevski zbor „Zvon“, in igralci z veselo-igro: Mutasti muzikant. Vsi z lepim uspehom! „Polnočnica“, prvič v Jeanne d'Arcu je bila okrog pol 3. uri zjutraj.

Creutzwald. — Naša slovenska kolonija bi bila skoro zapala. „Stafhausi“ so že leto dni prazni. Družine so še ostale, okrog 30 po številu. Stanovanj pa je mnogo. Sarre et Moselle si zna pomagati. Vsi penzionisti (inozemci) iz Merlebacha hajdi v Creutzwald! Tako se je slovenska kolonija v Creutzwaldu kar hitro pomnožila.

Nov slovenski cerkveni zbor. Samo ženski zbor, 9 po številu. Pa za začetek kar razveseljivo! Za „špas“ smo začeli, zares hočemo nadaljevati! Nihče ni učen prišel na svet. Uči nas naš slovenski duhovnik, s katerim se prav prijateljsko razumemo. Vaje imamo kar v gostilni — v slovenski prosim! Pa v posebni sobi s klavirjem!

Slov. podp. društvo sv. Barbare je v nedeljo 10 dec. imelo izredno lep družinski večer. Cerkevne pevke so pripravljale otroke in jih naučile slovenskih pesmic, kakor so jih slišali na izseljenski praznik v Merlebachu, da bi z njimi iznenadile in razveselile slovenskega duhovnika. Ta se je šel pa potepat po svetu in ni prišel, na žalost otrok in vseh. (Zakaj pa ne sporočite malo bolj natančno? Prav Vam jel)

„Polnočnica“ se je vršila pri nas okrog pol 5. zjutraj, ko je prišel g. kaplan iz Jeanne d'Arca. Prvič v Creutzwaldu in s slovenskim petjem!

String-Habsterdick. — Umril je prežgodaj domači g. župnik Bour, pravi delavski duhovnik, ki je imel srce in razum za ubogega delavca, tudi slovenskega. Vse je imel enako rad, vsem brez razlike je pomagal. Skregan je bil samo s kapitalom. S slovenskim duhovnikom je bil iskren prijatelj. Pogreb je bil veličasten, naravnost kraljevski! — Tudi Slovenci smo žalovali za njim.

St. Marie. — Pogumno korakamo naprej. Poleg „Saveza“ smo si ustanovili še dva društva pevski „Triglav“ v St. Marie in Werk-Arbeiterverein. Oba sta bila ustanovljena tekom 14 dni. Predsednik društva Franc Modic, tajnik Silvester Pavlenič, blagajnik Ivan Drač, preglednik Janez Johant in 2 odbornika Alojz Simončič in Ignac Kink.

Liévin P. de C. — V industrijskem okraju severne Francije v Pas de Calais prebiva med svojimi rojaki že 7 let izseljenski duhovnik, presvetli gospod župnik in monsignore Valentin Župančič. — Požrtvovalno in nesebično dela tam kot dober pastir daleč od svoje mile domovine za izseljence; on živi in čuti s svojimi ljudmi, jih pastorira, jih obiskuje in jih vzgaja za Boga, cerkev in domovino. Izseljenci v severni Franciji zatorej spoštujejo svojega gospoda kot svojega duhovnega voditelja in dobrega očeta; in za njih je bilo veliko veselje, ko so smeli obhajati v nedeljo, dne 12. novembra, srebrni jubilej svojega dobrega gospoda. Odbor Društva sv. Barbare v Liévin in zlasti njegov neutrudni in blagi predsednik Vincenc Tuhtar je bil prav dobro pripravil slavnost in povabil tudi Slovence iz okolice... Bilo je ginljivo, ko so Slovenci severne Francije in njihove zastave iz Liévin, Méricourt, Bruay, Salamines in drugih krajev v nedeljo, dne 12. novembra, spremili gospoda jubilarja od župnišča v cerkev sv. Petra... Godba rudniške družbe v Lensu je igrala pred cerkvijo in v cerkvi... Pri slovesni sv. maši, katere so se udeležili tudi jugoslovanski konzul dr. Sava Spasojevič, gospa inženjerjeva de la Taille — gospod inženjer je bil službeno zadržan —, šolski ravnatelj Bouquet in drugi

visoki gostje, sta jubilarju asistirala francoski župnik čurč Carton in nemški župnik Tensundern; slovenski cerkveni pevski zbor je zpel lepe slovenske pesmi. V svoji pridigi je gospod konzistorijalni svetnik Tensundern razlagal visoko dostojanstvo duhovskega stanu in je pokazal, da je božja volja tudi v tujini ostati vdan in zvest Kristusu in obenem njegovemu namestniku, duhovniku, ki je kot dober pastir zapustil svojo milo domovino iz ljubezni do svojih rojakov. Po sv. maši se je obrnil gospod župnik Carton v srčnih besedah na svojega sobrata in mu je voščil božjega blagoslova za njegovo bodoče delovanje v vinogradu Gospodovem. Hvalažno in veselo smo zapeli zahvalno pesem.

Popoldne ob dveh se je zbrala v dvorani velika slovenska množica, da čestita in spoštuje in hvall in obdaruje gospoda jubilarja. Načelnik Vincenc Tuhtar je prisrčno pozdravil vse zastopnike različnih društev, med drugimi zvez. predsednika Blaža Župančiča, jugoslovanski konzul g. dr. Spasojevič je čestital kot zastopnik Kraljevine Jugoslavije, francoski župnik Carton v imenu Francozov, konzistorijalni svetnik Tensundern v imenu Vesifalskih Slovencev. Otroci pa so prav lepo deklamirali v mili slovenščini, pa tudi v hrvaščini in francoščini. Pevski zbor je večkrat nastopil in igra „Junaška deklica“ blažena Jeana d'Arc je globoko vplivala na vse, na Slovence, Hrvate in Francoze... Cela slavnost se je vršila prav sijajno in ganljivo; in ko se je presvetli gospod jubilar monsignore Župančič najiskrenejše zahvalil za vso ljubezen in vdanost, so bili vsi enega srca in ene misli in čutili smo vsi: kako lepo je v tujini živeti med seboj kot bratje in sestre, v tujini ostati zvesti svojemu Bogu in svojemu narodu... O da bi domovina tudi ostala zvesta svojim sinovom in hčeram na tujem! Izseljenska nedelja naj združi ožjo domovino s tujino!

Združene države.

Izseljenska nedelja v New Yorku. Na prvo adventno nedeljo, dne 3. dec. smo Slovenci v Velikem New Yorku praznovali našo „izseljensko nedeljo“ z vso slovesnostjo. Klic pripravljalnega odbora za to proslavo „na pomoč poplavljenecem v stari domovini!“ — je našel mogočen odziv v vsej naselbini. New Yorka hči hoče pomagati materi Sloveniji v njeni stiski, pa če treba, da si od ust pritrga.

Pri prvi sv. maši smo poslušali pastirski list lavantinskega škofa g. dr. Ivana Jožefa Tomažiča, pri drugi sv. maši pa pastirski list ljubljanskega škofa g. dr. Gregorija Rožmana. Veliko pozornost in skrb obeh prevzvišenih naših nadpastirjev do nas izseljencev nas je do solz ganila. Vsi smo si brisali solze ginjenja.

Zvečer smo se najprej v cerkvi spominjali domovine v go-reči molitvi pred izpostavljenim sv. Rešnjim Telesom ter smo med mogočnim petjem prvovrstnega novoustanovljenega cerkvenega zbora prejeli blagoslov za se in za vso našo domovino.

Na to je takoj sledila prireditelj, koncert in igra v slovenski dvorani, katere so se udeležila vsa podporna društva vseh jednot in so sodelovala izvemši enega, vsa pevška in glasbena društva. Iz gostoljubnosti so pomagali tudi hrvaški prvovrstni tamburaši „Bratje Blozen“. Poleg pevskih društev „Slovan“ in „Bled“ je nastopil kvartet cerkvenega pevskega zbora s slovensko in angleško pesmijo pod vodstvom organisa g. Kropivška ter žel burno aplavz. Posebno pozornost je vzbudila solistinja Mis Mary Arčul, članica cerkvenega pevskega zbora in društva „Bled“ s svojim čistim, lepim glasom, z živahno interpretacijo in prikupljivim in skromnim nastopom. Njen nastop kaže, da bomo Slovenci na to svojo mlado rojakinjo enkrat še lahko ponosni.

Pevsko društvo „Slovan“ (predsednik g. M. Pirnat) je želo bogato priznanje tako radi petja samega (močan zbor mož in fantov), kakor tudi zato, ker so se prvi odzvali povabilu in obljubili sodelovanje v pomoč poplavljenecem v stari domovini.

Pred igro je spregovoril številnemu občinstvu izseljeniški komisar g. Trošt, ki je prinesel vroče pozdrave domovine in pozdrave našega blagega konzula g. Jankoviča, ki je bil radi boleznij zadržan.

Nalašč za ta večer spisana igra g. Andreja Kalana, absolutna newyorška univerze Columbia, je izborno uspela. Že vsebina sama je silno srečno izbrana, potem pa še proizvajanje. Pisatelj je igro sam tudi režisiral in tudi igral glavno vlogo.

Ves program je vodil g. Leo Zakrajšek, ki je v svojem uvodnem nagovoru pozdravil navzoče in razložil velik pomen današnjega slavlja.

Tako je praznovala newyorška hči praznik spomina na svojo mater Slovenijo ter je poslala 79 dol. za poplavljenca z željo, da bi živel srečno in zadovoljno življenje s svojima sestrama Hrvatsko in Srbijo v eni lepi hiši, ki se imenuje Jugoslavija. Poročevalec.

Argentinja

Buenos Aires. Društvo „Prva slovenska šola“ v okraju Villa Devoto je meseca maja lani odprlo slovensko šolo za otroke naših izseljencev za ta okraj. Vspeh je prav zadovoljiv. Priredilo je lepo vspele božičnice. — Društvo namerava tudi drugod odpreti slične slovenske šole, da da slovenskim otrokom priliko, da se nauče materinega jezika.

Kotiček izseljniškega strička.

V zadnji številki sem bil zelo vesel, ko so mi naši slovenski otroci tako lepo pisali. Danes sem pa bolj žalosten, ker so se me spomnili samo štirje moji prijateljski, in sicer samo iz Srbije. Res je, da ste imeli vsi minuli mesec silno veliko dela. Za šolo ste se morali učiti, pripravljali ste se za božične igre, sv. Miklavž je bil, jaslice je bilo treba delati, potem so bili božični prazniki. Res veliko posla. Zato sem pa prepričan, da mi boste pa ta mesec kaj več pisali in mi povedali, kako ste praznovali božične praznike, kako ste delali jaslice, božično drevesce in druge take lepe stvari, katere jaz tako rad slišim. No, bomo videli katera država in del sveta ima najbolj marljive otroke. Kdor bo lepo pisal, pošlal mi bom v dar lepo knjižico. Zdaj pa kar na noge! Še danes pero v roke in pišite svojemu

Izseljniškemu stričku.

Novokosovo. Predragi striček! Ko čitam pismo slovenskih otrok iz celega sveta, želim tudi jaz se oglasiti. Ko smo se naselili leta 1922, sem bila še čisto mala, spominjam se samo, da je bilo zelo hudo. Potem sem hodila v srbsko štirirazredno šolo, a že med tem sem morala pomagati okopavati koruzo, rukovesti žito, in še veliko drugega dela opravljati. Kako bi se to po slovensko reklo rukovedem žito, morda nabirati pokošeno žito v snopje? Na izseljniško nedeljo smo pisali našim v Komen. Čitali smo lepi izseljniški Vestnik, molili za blagor domovine. Željno pričakujemo lepe Mohorjeve knjige, iz katerih se učim slovensko, in še veliko drugega lepega; o, da bi le skoraj prišli! Od kar čitam izseljniški Vestnik, se mi zdi, da smo ena velika družina, ki ima brate in sestre po vsem svetu, zdi se mi, da sem kot doma. Iskreno pozdravljam vse slovenske otroke širom celega sveta! Z Bogom!
Cvetka Pavlinova, p. Priština.

Selo Kosovo. — Dragi striček! — Rojen sem na Vidmu pri s. p. Kosezah. Tam so živeli moji stariši v begunstvu. Od tam so se moji stariši preselili na Koroško v Velikovec l. 1919. Pa smo morali zopet bežati, ko je bila Koroška izgubljena, v Slovenji gradec. Od tu smo prišli sem na Kosovo. To je naš izseljniški križev pot. Tu smo sedaj, pa tudi vedno v strahu. V šoli se učimo samo srbsko. Veronauk imamo samo, kadar pride neki duhovnik iz Janjeva ali Uroševca. Srečni smo pa, da imamo v Prizrenu dobrega slovenskega škofa prevz. g. dr. Gnidovca, ki za nas skrbi in nam večkrat pošlje dobrega slovenskega duhovnika, ki nas lepo uči v veri. V Prištini imamo novo cerkev, ki ima veliki zvon, dar Predoselske župnije iz Slovenije. Kadar nam zvon, se spominjamo lepe Slovenije. Teško nam je pri srcu, kadar čitamo „Izselj. Vestnik“, in se spominjamo, kako nas je usoda raztepla po celem svetu. Pozdravljam vse Slovence po celem svetu, pa tudi našega izseljniškega strička pozdravljam, katerega prosim, da me uvrsti v svoj kotichek.

Stanislav Jerič.

Selo Kosovo. Predragi striček! Čula sem, kako je mama čitala v Vašem listu, da Vam pišejo otroci Slovenci iz celega sveta. Pa tudi jaz želim, da sem med njimi, ker sem tudi jaz Slovenka. Rojena sem v Slovenjem gradcu na bivšem Stajerskem leta 1922. Imela sem 6 mesecev, ko so me prinesli v Kosovo. Zato mi ni nič poznano tam. Samo mi mama in ata pravijo, kako je tam lepo. Povem Vam, da smo imeli sv. Miklavža, samo bolj žalostno, ni tako kakor mi pravi mama, da je tam lepo. Zdaj čakamo Božič in se nadejamo kaj boljšega. Mama nam je obljubila kolače in police. Seveda tudi orehe in smokve. Drugikrat kaj več. Zdaj pa Vam želim vsem Slovincem, tudi onim onstran meje blizu Trsta, vesele božične praznike in veselo novo leto 1934. Prosim strička naj tudi mene uvrsti v svoj kotichek izseljniškega lista. Prosim strička naj mi ne zameri na pisavi, ker sem še majhna. Upam, da noče z mojim pismom v koš. Pozdravljam!

Milena Jerič.

Kosovo, Srbija. — Polazak iz Italije na Kosovo. — Kad smo pošli iz Italije železnico, su pucale granate. Ali Bog nas je sačuval te nikoga nije udarila granata. Kad smo došli v Obilič, nikoga nismo poznali, a našli smo jednoga katolika. I on nas je uzeo, da budemo kod njega za jedno dva dana,

dok je moj otac kupio kuću, kupio je za 15.000 dinara, a posle smo prešli v našu kuću. Bilo nas je svega jedanaest: 5 braće, 4 sestre te otac i mati. Došli smo u Obilič 1923 god. Posle 2 godine smo napravili novu kuću. Čim smo došli, smo dobili 9 hektara zemlje. Posle 4 godine se je udala sestra. A posle 7 godina se mi je udala druga sestra. Za život v Obiliču nam je vrlo dobro. Naseljenika katolika u Obiliču ima još pet kuća. Meni su hvala Bogu sva braća živa, samo jedan mi je umro u Italiji. Malo dalje od Obiliča je rudnik Kosovo. Tu na tom rudniku ima mnogo katolika. Moja tri brata su kod kuće, a jedan brat je Beočinu na radu u fabriki cementa sa ženom i dva muška deteta. Meni je otac star 62 godine, a majka 53 godine. Od moje kuće crkva je daleko 10 km, u Prištini, ali svake nedelje ili praznikom moja braća idu u crkvu iako je daleko jer nema bliže crkve.

Venceslav Rijavec, I. r. gimn.

Ženski svet piše o izseljniški nedelji sledeće: „Izseljniški Vestnik Družbe sv. Rafaela za varstvo izseljencev poroča v svoji septemberski številki, da bodo organizacije, ki skrbje za dva izseljenca, kakor v prejšnjih letih tudi letos praznovala izseljniško nedeljo in sicer 3. decembra 1933.

Namen izseljniške nedelje je izražen v objavljenem programu; ta dan naj ves narod vzbuja spomine na one naše brate in sestre, ki so šli z upanjem na boljši zaslužek v daljno tujino; ti naši bratje in sestre ter njih potomci naj se pa istokot spominjajo svojcev v domovini. Dejansko naj se spomin izvrši s tem, da vsakdo ki ima sorodnika ali prijatelja v tujini, ta dan piše pozdravno pismo, se v njem spominja skupnega preživljanja mladih let itd.; vsak naš rojak v tujini pa naj piše svojcem v domovino, kje živi in kako se mu godi. Taka pisma so neprecenljive vrednosti posebno ob nekaterih prilikah, n. pr. ob slučaju smrti, veselih dogodkih v rodbini in domovini, pa tudi ob nesrečah. Vsak jih naj shrani. Pobudo za praznovanje izseljniške nedelje je dal p. Kazimir Zakrajšek, ki je 22 let deloval med našimi izseljenci v Ameriki, in nadaljuje sedaj to delo kot predsednik Družbe sv. Rafaela v Ljubljani.

Programu za praznovanje izseljniške nedelje se pridružujemo tudi mi z željo, da bi postale vezi naših izseljencev z domovino priskrbenje. Kako žalostno se sliši, ko prihaja žena na izseljniški urad v Ljubljani in prosí za ugotovitev, kje se nahaja njen mož; ko mora sin na ta način iskati svojega ljubljene očeta, mati svojo hčerko itd. Bratje in sestre v tujini bi ne smeli pozabiti na domovino, ki jim je dala življenje in katere otroci so.“

Za te iskrene in pravilne besede se „Ženskemu svetu“ priskrbeno zahvaljujemo ter ga prosimo, naj tudi v bodoče posveča našemu izseljništvu svojo pažnjo.

Razno.

Knjiga o izseljenstvu in izseljencih. Družba sv. Rafaela je začela zbirati potrebno snov za posebno knjigo o našem slov. izseljenstvu. V tej knjigi bodo opisane tudi vse slovenske naselbine, da dobimo enkrat celoten pregled našega izseljenškega problema.

Vse voditelje izseljencev (duhovnike, učitelje, predsednike „Zvez“, „Jednot“ in posamaznih društev) po celem svetu prosimo zanesljivih podatkov o naselbinah.

1. Prvi naseljenci
2. Društva po imenu, namenu, kdaj in kako jih je ustanovil. Sedanje stanje članstva in blagajne.
3. Župnije (duhovnije) kdaj, kdo in kako jih je ustanovil. V kateri škofiji, državi so. Imena župnikov. Kdaj in za koliko se je zidala cerkev, šola, župnišče, hiša za sestre. Koliko duš šteje. Vrednost premoženja danes. Dolg. Slike cerkva, sol, cerkvenih poslopj.
4. Narodni, društveni domovi. Kdaj, kdo in za koliko jih je zidal.
5. Slovenski časopisi, tiskarne, banke, trgovine, izdane knjige.
6. Programi slavnosti, zgodovinske spominske knjige zvez, jednot, društev, cerkva, sol družstvenih domov.

Za podatke bo Družba zelo hvaležna vsakemu.

Kaj je bolj pravilno? — Od kar se je začelo o izseljništvu več pisati po našem časopisu, načelo se je vprašanje, kako naj pravilno imenujemo to vprašanje, ali izseljniško, ali izseljniško, ali izseljenstvo. Ali so to izseljenci, ali izseljniki, ali izseljništvo? Ali je to izseljništvo, ali izseljništvo, ali izseljstvo? Dobro bi bilo, ko bi nam naši jezikoslovci to povedali.